

Workshop i Sarpsborg

Tidspunkt: 12. april 2018

Sted: Sarpsborg

Etter Svinesundskommitténs årsmøte 12. april informerte prosjektlederne i Grøn Tillvæxt Trä om muligheter i prosjektet og informerte om hva som skjer i Norge og Sverige samt viste til ulike politiske innsatser som er med på å fremme fokuset på å bygge i tre. Politikerne fikk diskutere hvilke behov og aktiviteter som bør prioriteres samt om man kan enes om noen felles innsatser.

«Prosjektet Grøn Tillvæxt Trä jobber for å øke kunnskapen om massivtre hos politikere slik at de alltid skal vurdere bygg i massivtre når kommunale bygg skal oppføres».

Presentasjonene fra dagen finner du [her](#).

rethinking wood!

Fra venstre: Ulf Ericsson, Pär Johnsson, Bjørn Horten, Per Arild Aasheim, Lennart Sjögren og Iréne Malmberg

Hvorfor bygge i tre?

Miljø og helseaspekter med trebygg

Per Arild Aasheim, Trebruk AS

Hvorfor er vi så opptatt av miljøaspektet? Jo fordi stål og betongbransjen slipper ut ca 10% av CO₂ i hele verden. Vi sparer miljøet for CO₂-utslipp ved å produsere i tre. Et eksempel er Trondheim studentboliger som reduserte klimagassutslipp med 58% ved å bygge i massivtre.

I tillegg kan antall trailere til byggeplassen reduseres med 80% om man velger å bygge i massivtre.

Film om Hanstad skole i Elverum som er bygd i kun massivtre. Skolen har ikke engang isolasjon i veggene. Kommunelegen i Elverum mener det er viktig å bygge i tre for å forbedre innneklima.

Filmen om Hanstad skole kan du se her ([link](#))

Per Arild peker på at man fortsatt mangler dokumentasjon på at det er bedre med massivtre. Det foreligger uttalelser fra elever, lærere og leger, men ingen annen type dokumentasjon. Det er viktig å fremskaffe dokumentasjon for å kunne vise til faktiske resultater.

Ventilasjon i bygg er en stor kostnad i dag – dette skyldes at bygg er som oftest plastet igjen.

Denne kostnaden vill gå ned ved å bygge i tre, da disse byggene ikke behøver plast for å være tette.

Per Arild avsluttet med å presisere at det i byggebransjen nå heter KL-tre (krysslimt tre), ikke massivtre.

Hva skjer i Norge?

En kort presentation över utvecklingen inom träbyggnation i Norge

Per Arild Aasheim, Trebruk AS

80% av studentboliger bygges i tre fordi de som er med på å bestille disse byggene sitter på kunnskap om massivtre.

Generelt gjelder det å få opp kompetansen på entreprenør- og bestillersiden. Hvis politikere ikke sier «vi vil ha et bygg i tre» så blir det bygget i stål og betong som er tradisjon når det kommer til offentlige bygg de fleste steder. Helt fra plansiden i kommunene må man få inn fokuset på å velge å bygge i tre

«Det er veldig typisk at det blir regnet og kalkulert feil og at massivtrebygg derfor ofte ser dyrere ut, når man så får inn noen med kompetanse på bygg i tre som regner på det, viser det seg at byggene ofte er billigere».

Holdningene endres og nå er det miljø som er i fokus og derfor også massivtre. Massivtre gir positiv miljøeffekt uten ekstra kostnad.

Det kommer en norsk produsent av massivtre i nær framtid.

Hva skjer i Sverige?

En kort presentation över utvecklingen inom träbyggnation i Norge

Lennart Sjögren, Analys & Utveckling AB

Kommunene har dårlig koll på hva og hvor mye som bygges i tre. Siste statistikk sier at 12% av nybygg var i (massiv)tre.

Det är en brist på produktivitet, prefabricering av byggelement

Lennart peker på viktigheten av å øke kunnskapen i de store foretakene. «Det skjer mye, men det skjer for lite». Sverige behøver flere entreprenører og inspiratører. Det handler om mer enn å bygge hus i tre. Det er mange mentale hinder når det kommer til det å bygge andre typer bygg i massivtre.

Ordførere for tre

Tydelige bestillinger fra politikerne er viktig for å få mere bygging med massivtre i kommunene

Ordfører Thor Edquist, Halden kommune

Orientering om prosjektet «Ordførere for tre»

Per Arild Aasheim, Trebruk AS

Halden har flere ikke-kommunale bygg i massivtre, som f.eks. studentboligene på Remmen.

Som en del av oppropet «Ordførere for tre» har Halden kommune forpliktet seg til å alltid vurdere massivtre ved nye kommunale prosjekter. Ordførere for tre handler om å få flest mulig kommuner til å få med vurdering av tre inn i kommunale planer.

Det er derfor viktig å få i gang diskusjoner om bevisstgjøringen kan gjøres bedre. Det er ikke nødvendigvis bare klimakrav som skal oppfylles, men også tid, størrelse pris etc. Det er derfor viktig at materialvalget fremgår i anbudet.

Thor mener det er viktig å få opp nok referanseprosjekter for å snu skepsisen. Vi må bygge opp et marked først.

Fra Trollhättan kom det et innspill om at det der blir inngått kompromiss når det kom til det å bygge i tre. Tjenestemenn ville ikke vurdere hver gang.

Prosjektet Grön Tillväxt Trä ønsker at «Ordførere for tre» også kommer i gang i Fyrbodal og politikerne på svensk som var tilstede ble oppfordret til å ta initiativet for å få i gang et slik prosjekt i Fyrbodal.

Ulf Erikssons fortalte at i Västra Götaland finnes det er samarbeide mellom Länsstyrelsen og Regionen og i Götalandsregionens klimastrategi finnes bygging av boliger som en innsats. Ulf mente at når man skal bygge nytt er det viktig å stoppe opp og tenke «hvilke kompetanser mangler?». Dette er for å kunne øke bestillerkompetansen. Han ønsker å skape en bred samarbeidsform med så brede prosjekt som mulig for å få inn så mye kompetanse som mulig.

Ulf la vekt på at det trengs en forbedring av

- Bestillerkompetanse
- Innkjøpskompetanse
- Å styrke og utvikle industriproduksjonen av massivtre slik som i Østerrike
- Det kreves også en forbedret kompetanse innen
- Det krävs även en förbättrad kompetens inom trebyggingselskaper

Västra Götalandsregionen, Johanneberg Science Center og Chalmers arbeider sammen om å styrke bruken av og kunnskapen om tre.

Ulf's presentasjon fungerte ikke, men den ligger nå [her](#) sammen med de andre presentasjonene.

Träbyggnadsstrategi

Varför ha en träbyggnadsstrategi?

Ex på ulike svenska kommuners träbyggnadsstrategier

Lennart Sjögren, Analys & Utveckling AB

Regjeringens trebyggnadsstrategi er over ti år gammel – når skal den oppdateres til å passe det nye markedet?

Svenske kommuner er veldig forskjellige når det kommer til det å bygge i tre. Noen leder an, mens andre ikke gjør noe. 25 kommuner i Sverige har en trebyggnadsstrategi

Jönköping har de en strategi om at om 5-10 år skal tre være et selvklart valg. Lennart forteller om de ulike strategiene i Jönköping og Skellefteå og Falun.

«Skjer det ikke i Dalarna så skjer det ikke i det hele tatt». Växjö har mye kompetanse og bygger dyre bygg. Skövde har ingen strategi, «de bare gjør ting», men allikevel fungerer det bra i Skövde.

Man må øke kunnskapen hos tjenstemenn og man må ha ildsjeler som driver dette framover. Vanskelig å få gjennom tre i betongkommunene – nettopp derfor må vi øke kunnskapen hos politikere.

